

ТЕМАТИЧНИЙ НАПРЯМОК 3 НАПРЯМКИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Аліна Вінярська

*студентка магістратури юридичного факультету
Західноукраїнського національного університету*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЕЛЕКТРОННОГО СУДОЧИНСТВА

Розвиток інформаційних технологій пронизує всі сфери суспільного життя, в тому числі і сферу здійснення правосуддя. Запровадження електронного судочинства стало провідною темою наукових дискусій останнього часу, а науковий і практичний інтерес до цієї проблематики все більше зростає. Застосування електронного документообігу в певній формі повинно підвищити ефективність, практичність, зменшити фінансове навантаження системи. Від того, наскільки ефективно організована робота з документами в судах залежить не тільки успішне функціонування судової системи, а й благополуччя суспільства в цілому.

Після ухвалення резонансного та, зрештою, довгоочікуваного Закону України «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» [1] від 03 жовтня 2017 року, яким, власне, й ухвалено ключові положення щодо запровадження електронного судочинства. Вказаним законом у всіх видах судочинства передбачено функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, яка відповідно до закону покликана забезпечити обмін документами (надсилання та отримання документів) в електронній формі між судами, між судом та учасниками судового процесу, між учасниками судового процесу, а також фіксування судового процесу та участь учасників судового процесу у судовому засіданні в режимі відео-конференції.

Впровадження системи, яку ще називають електронним доступом до правосуддя, розпочалось наприкінці 2017 року і має основним завданням покращення умов роботи працівників судів, а також забезпечення швидкого і зручного доступу громадян до інформації про рух судової справи, час і місце її розгляду, обміну процесуальними документами між судом та учасниками судового процесу із застосуванням електронного цифрового підпису. Законодавець також закріпив положення, відповідно до яких документи (зокрема

процесуальні документи, письмові та електронні докази тощо) можуть подаватися до суду, а процесуальні дії вчинятися учасниками справи в електронній формі з використанням Єдиної системи.

Розвиток і широке застосування інформаційних технологій у діяльності українських судів треба розглядати у двох аспектах. По-перше, подальший розвиток електронного суду сприятиме підвищенню ефективності взаємодії судів з громадянами. Потрібно створити умови для учасників судового процесу, коли б останні мали можливість не витратити дорогоцінний час на очікування в чергах, а спокійно подавати документи до суду в електронному вигляді та отримувати відповідні електронні матеріали справи. По-друге, посилення взаємодії судів з державними органами та установами. Це дозволить оптимізувати роботу судів, знизити навантаження на працівників апарату, мінімізувати паперовий документообіг, скоротити витрачання бюджетних коштів, підвищити рівень інформатизації суду [2, с.82].

Вагомим кроком до впровадження електронного судочинства можна вважати налагодження електронного обміну інформацією між судами та Генеральною прокуратурою України з метою ведення Єдиного державного реєстру досудових розслідувань. Це дало змогу інформацію стосовно конкретних осіб у кримінальних провадженнях та електронні копії судових рішень передавати та обробляти в електронному вигляді із застосуванням у судах автоматизованих систем діловодства [3, с.116].

На особливу увагу в контексті впровадження електронного судочинства у питанні інформаційної взаємодії судів загальної юрисдикції з іншими державними органами заслуговують єдині та державні реєстри, держателями яких відповідно до законодавства є Міністерство юстиції України, а також Державна реєстраційна служба, Державна виконавча служба і Державна служба з питань захисту персональних даних України [3, с.117]. У контексті уточнення зазначимо, що запроваджено електронний обмін запитами стосовно реєстраційних номерів облікових карток платників податків між судами загальної юрисдикції та Державною податковою службою України. Крім того, запроваджено надсилання до Центральної виборчої комісії електронних копій судових рішень, що набрали законної сили, з відомостями, які не можуть бути відкриті для загального доступу, ухвалених місцевими судами як адміністративними.

Розвиток інформаційних технологій не зупинити, вони все більше і більше проникатимуть у публічні та приватні інституції, зрештою –

у наше повсякденне життя. Тож завдання сучасної правової системи – зробити використання інформаційних технологій максимально безпечним для прав людини, а також використати можливості цифрового світу для полегшення складних юридичних процедур, покращення захисту прав, свобод, інтересів осіб у публічно-правових відносинах. Справедливо зауважують, що «інформаційні технології в майбутньому стануть фундаментом судової системи, що призведе до радикальних позитивних змін у процесуальному праві та сфері захисту конституційних прав і свобод громадян» [4, с.96].

Однак, із забезпеченням прозорості та відкритості судової системи не варто забувати й про таке актуальне на сьогодні питання, як інформаційна безпека. Паралельно з переходом на електронний документообіг у судах потрібно створювати засоби захисту інформації від несанкціонованого доступу при прийомі та передачі електронних документів учасниками інформаційної взаємодії.

Разом з тим, перевагами електронного судочинства все ж таки є своєчасне повідомлення й надання інформації для юристів, економія робочого часу співробітників судів, працівників канцелярії, витрат на друк документів, фінансових ресурсів держави на доставки чи поїздки до суду, тощо. Водночас, електронне судочинство є прогресивним і важливим кроком, який формує позитивний імідж держави на міжнародному рівні.

Перелік використаних джерел

1. Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів: Закон України від 3 жовтня 2017 р. № 2147-VIII. *Відомості Верховної Ради України. 2017. № 48. С. 436.*

2. Пекарчук В.М., Пушенко Н.В. Запровадження електронного суду – помітний крок до підвищення ефективності судочинства в Україні. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка. 2017. № 1 (77). С. 81-88.*

3. Сердюк Л.Р. Теоретико-прикладні проблеми впровадження електронного судочинства в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. 2016. Випуск 39. Том 2. С. 115-118.*

4. Білоус В.В. Інноваційні напрямки інформатизації судочинства. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики. 2011. №11. С. 97-106.*